

bilag 1

111149

12. mars 1948.

Til Justisdepartementets Fangeleisstyre,
Avdelingen for Landssviksaker,
O s l o.

Norske statsborgere som under krigen frivillig tjente
gjorde i det Tyske Røde Kors eller i den tyske hære sanitet, og
etter frigjøringen blitt dømt for sin virksomhet. De har i
Røde Kors bekjent, er de dømt til 12 - 18 måneders fengsel, og i
enkelte tilfeller mere, samt rettighetstap.

Norges Røde Kors blev etter frigjøringen spurt om sin
opfatning av slike personers rettslige stilling, og svarte at
Genfer-konvensjonens utelukkende handlinger og beskyttelse av slike
personell i tilfelle, og her beskytter alle uten hensyn til
nasjonalitet, men ikke uttaler sig om en persons rettslige stilling i
tilfelle han frivillig melder sig til sanitetstjeneste på
fiendens side.

Som følge derav, kunne de norske statsborgere det
gjelder ikke påberøpe sig Genferkonvensjonens til sin beskyttelse,
og Norges Røde Kors var derfor av den opfatning at slike tilfelle
var å betrakte som landssvik, og at tiltale måtte utsettes.

Norges Røde Kors er fremdeles av denne opfatning, og
har gitt uttrykk for dette overfor den internasjonale Røde
Komite og overfor Politiet.

Imidlertid vil man kunne gå ut fra at enkelte av
sener det her gjelder, har meldt sig til sanitetstjeneste
hensikt å yde hjelp til sårede soldater.

Mens det derfor etter Norges Røde Kors mening
noen tvil om at de bør stå til ansvar for sin virksomhet
frigjøringen, synes vi likevel at tilfellene måtte kunne
en meget mild grad av landssvik og at det kan være grunn til,
under straffutmålingen, å ta disse fornærmelige handlinger
betraktning.

Vi mener at 12 - 18 måneder, og mere, er en for høy
straff for sanitetstjeneste på fiendens side, og ville vi
nemlig om Justisdepartementet ville ta opp til betenkning

- 2 -

spirefeltet en garanti for allerede døde personer, samt også for personer som måtte bli drept heretter.

Norges Røde Kors ønsker heller ikke at uttalt penger skal bli brukt i slike saker.

Vi ville være Jurisiddepartementet svært takknemlig for å ta denne sak op, og holde oss underrettet om sin beslutning.

Med vennlig hilsen

For Norges Røde Kors

Inning Steen
President

Arvid A. Paulsen
Generalsekretær

13. januar 1951

C) Frontsøstre:

De frivillige i de tre forsvarsgrener ble satt inn på forskjellige tidspunkt og fronter, blant annet avhengig av hvilken avdeling, hvilket fartøy, hvilken flyavdeling de ble tilknyttet. Sykesøstrene, også kalt frontsøstre, mellom 350 og 400 i alt, ble satt inn gjennom (det tyske) Røde kors. Offerviljen må ha vært stor også på kvinnefronten, minst 13 ble drept, mens det tok år å oppspore andre - hvorav enkelte slo seg ned for godt utenlands. Heller ikke tjente de noe på det! Den meget sparsommelige godtgjørelsen de fikk/ble gjennom rettskjennelse tatt fra dem til siste øre etter krigen.

Da presidenten i Røde Kors-komiteen i Genève i 1951 var i Oslo, sa han (Morgenbladet 2. desember 1951): "Vi arbeider alltid for fienden": Genevekonvensjonen gjaldt for Norge. Frontsøstrene var, som sine mannlige medkjempere, forhåndsdømt gjennom landssvik-anordningen - selv om de aldri så mye var utstyrt med norske Røde Kors-pass av organisasjonens (norske) generalsekretær, Rørholt.

Oppropet til norske kvinner om å melde seg kom straks etter oppropet om Den norske legion, i juli 1941. "I første omgang meldte det seg over 100 kvinner som ville gjøre en innsats for fedrelandet i kampen mot det bolsjevistiske terrorvelde og faren fra øst". (Aftenpostens aftennummer 24. september 1941). På spørsmål om hva som fikk dem til å melde seg, fortsetter de: "Vi følte det som en plikt å hjelpe til i kampen, sier en av dem, hvis mann også har meldt seg til Den norske legion. Vi kunne ikke rolig se på at de norske guttene dro ut, uten at også vi kvinner støttet og hjalp til så langt vi kunne. Det var vår plikt mot fedrelandet".

Blant de 17 sykesøstersaker jeg undersøkte, var hovedpersonen ennå i 1950 savnet, slik at saken ble henlagt "etter bevisets stilling". Retten inndro hennes lønn på frontsøstrenes konto i Oslo Sparebank (dom 1108 i sak 4591/45), slik det ble gjort for samtlige.

To av de 17 (tilfeldig utplukket) var medlem i NS før okkupasjonen, tolv meldte seg inn under okkupasjonen, mens det for de resterende fires vedkommende ikke fremgår klart om de meldte seg inn. En av disse var gift med en tysker, og dro for å komme nærmere ekte maken, mens en annen først ble oppsporet i 1951, i Polen, der hun var gift med en lege.

Gjennomsnittsstraffen for sykesøstre var 12-18 måneders frihetstap, inndragning og øvrige rettighetstap. Røde Kors syntes dette var strengt. (bilag) Andre pådrog seg alvorlig sykdom under sin tjeneste. (bilag)

Nedenstående spørreskjema vil kun bli brukt til konfidentielt bruk overfor det Internasjonale Røde Kors, Geneve.

Norske kvinner som tjenestegjorde som Røde Kors Søstre under det Tyske Røde Kors, er under henvisning til Landsvikslovens paragrafer blitt dømt til straffer fra 3½ år og nedover av de norske domstoler.

De bes vennligst besvare følgende spørsmål:

1. Er De enig i at disse Røde Kors-søstre har begått landssvik ved å tjenestegjøre i Det Tyske Røde Kors (som var tilsluttet det Internasjonale Røde Kors)? *Nei*
2. Hvis De svarer ja til spørsmål 1. bedes De svare på følgende:
  - a. Synes De disse hårde dommer er riktige?
  - b. Synes De at straffutmålingen burde være en annen?
  - c. Hvilken straff?
3. Hvis De besvarer spørsmål 1 med nei, bedes De å anføre Deres grunn til denne oppfatning:
  - a. Synes De dommene står i strid med Røde Kors' ånd? *Ja*
  - b. Står dommene i strid med Deres egen rettsfølelse? *Ja*
4. Synes De at en full benådning av de dømte søstre ville være riktig? *Ja*
Synes De at en amnesti overfor disse søstre ville være riktig?
Synes De at en æresoppreisning (omstøtelse av dommen) ville være riktig i disse tilfelle? *Ja*
5. Synes De at det Internasjonale Røde Kors, Geneve, burde ta seg av disse spørsmål? *Ja*

13-8-48

Oslo, den .....

Navn: *Lov Johansen*

Adresse: *Salmenesgt. 26.*

Yrke: *helsearbeider*

This questionnaire will only be used confidentially in relations with the International Red Cross, Geneva.